

ЦАП

аналогово-цифрові перетворювачі

Цифро -аналоговий перетворювач (ЦАП) призначений для перетворення числа(у вигляді двійкового коду) в напругу або струм , пропорційні значенням цифрового коду.

ЦАП класифікація

Вид вихідного сигналу

- з струмовим виходом
- виходом у вигляді напруги

Тип цифрового інтерфейсу:

- з послідовним введенням вхідного коду
- з паралельним введенням вхідного коду

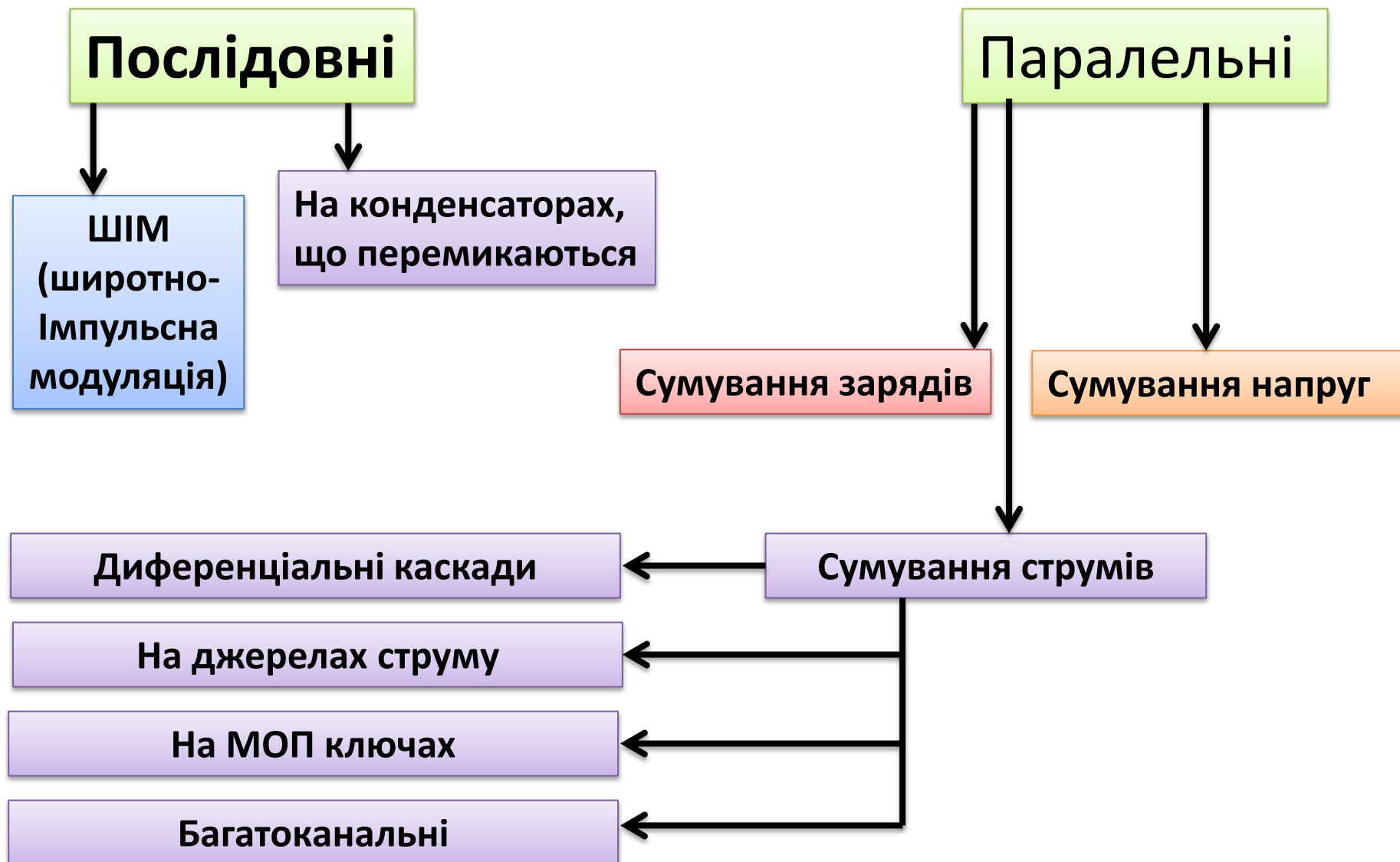
За кількістю ЦАП на кристалі:

- Одноканальні
- Багатоканальні

По швидкодії :

- помірної швидкодії
- високої швидкодії

Види ЦАП

Широтно-імпульсна модуляція

Періодична послідовність імпульсів характеризується такими параметрами:

- тривалістю τ
- періодом слідування T чи тактовою частотою $F=1/T$
- Амплітудою U_0
- положенням (фазою) імпульсів φ
- скважністю $Q=T/\tau$ ($Q= \tau/T$)

В залежності від вибраного модулюючого параметра розрізняють наступні види

- імпульсної модуляції:
- амплітудно-імпульсна (AIM)
- широтно-імпульсна (ШИМ)
- часову імпульсна (різновиди: фазо-імпульсна (ФІМ), частотно-імпульсна (ЧІМ) модуляції)

Можливі дискретні види ФІМ (ДФІМ) і ЧІМ (ДЧІМ)

До складних видів імпульсної модуляції відносяться дельта-модуляція (ДМ) та імпульсно-кодова модуляція (ІКМ).

ШИМ

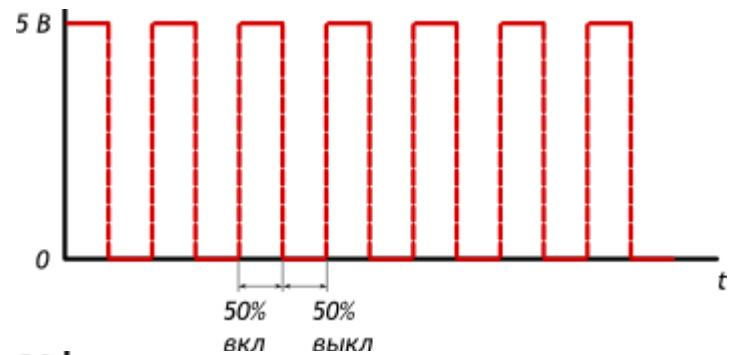
Мікроконтролери
зазвичай не можуть
видавати довільне
напруга. Вони можуть
видати або напругу
живлення

(наприклад, 5 В), або
землю (тобто 0 В)

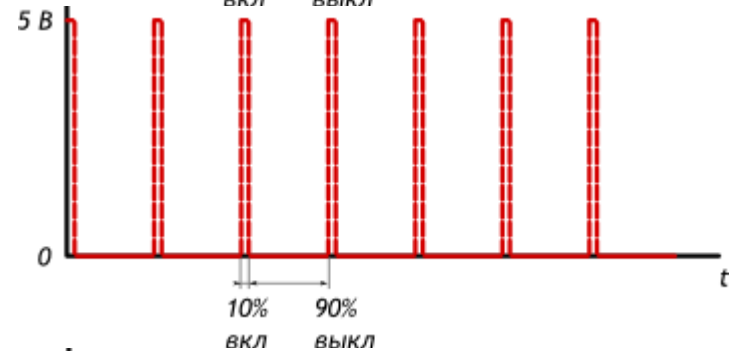
Для отримання
проміжних значень
напруг (0..V..Vmax)
використовується

ШИМ

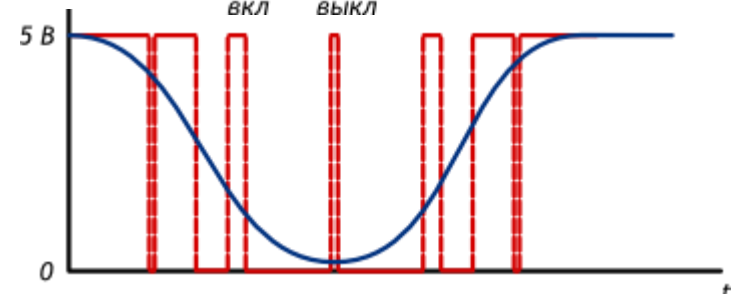
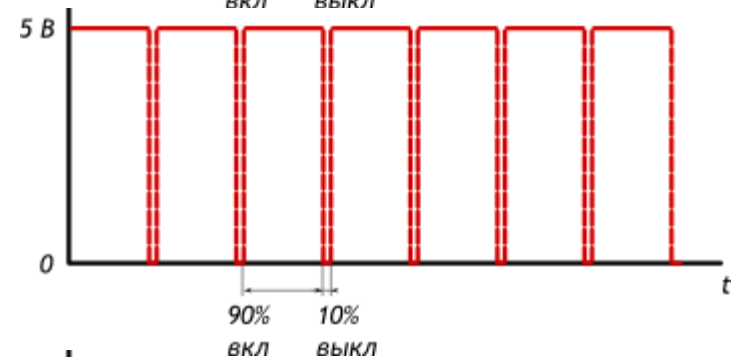
Скважність 50%
 $V_{out}=2.5\text{ В}$

Скважність 10%
 $V_{out}=0.5\text{ В}$

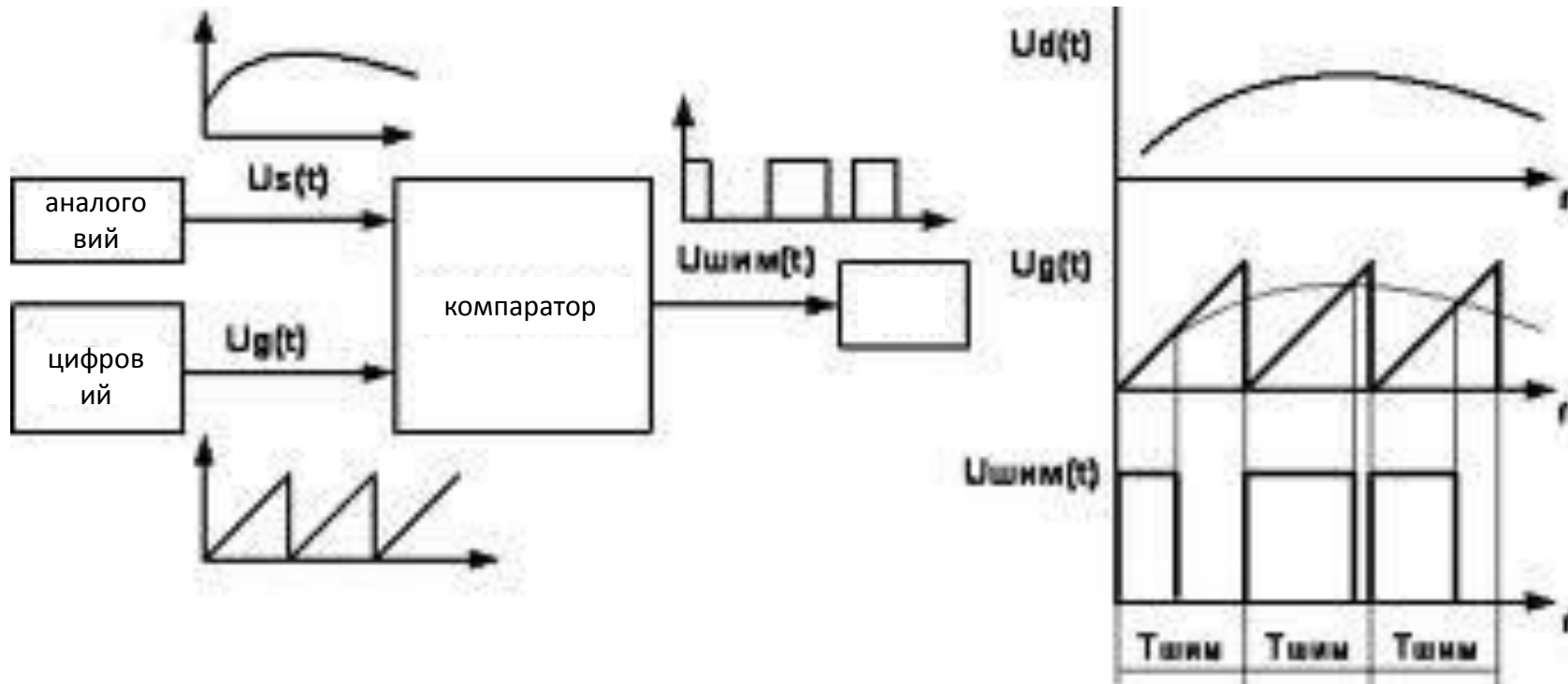

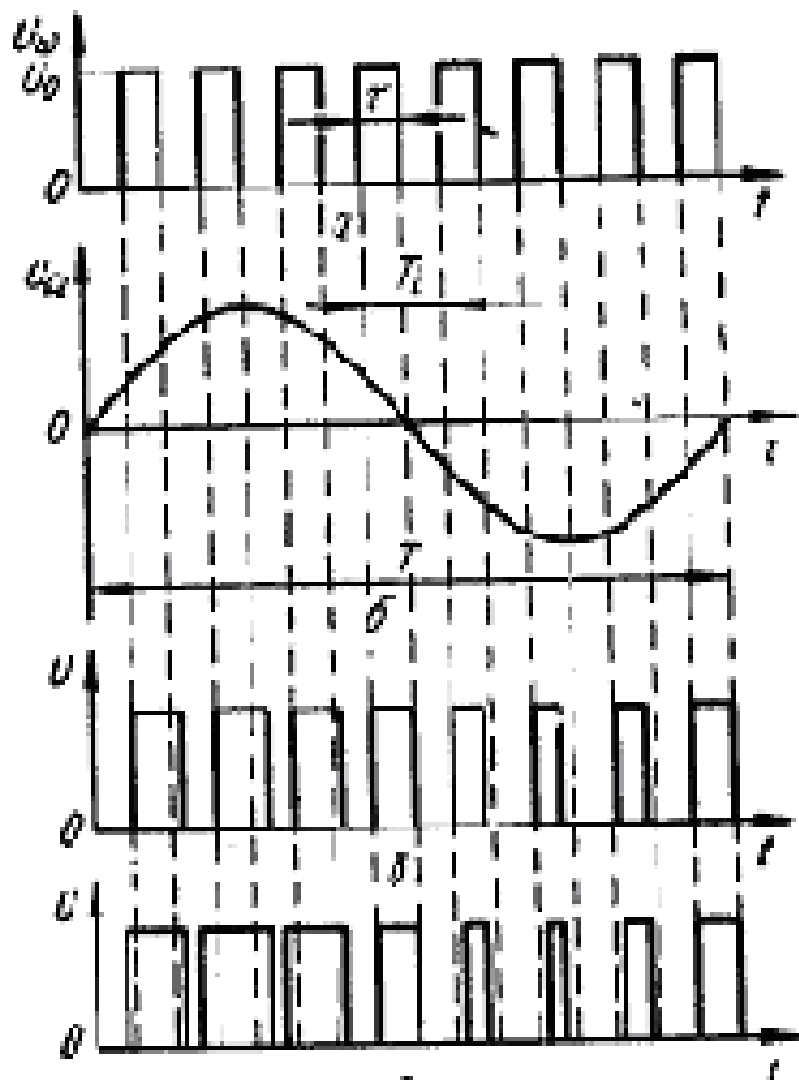
Скважність 90%
 $V_{out}=2.5\text{ В}$

- ШИМ
- Аналоговий сигнал
- Після згладжування імпульсів ШИМ

Формування ШІМ

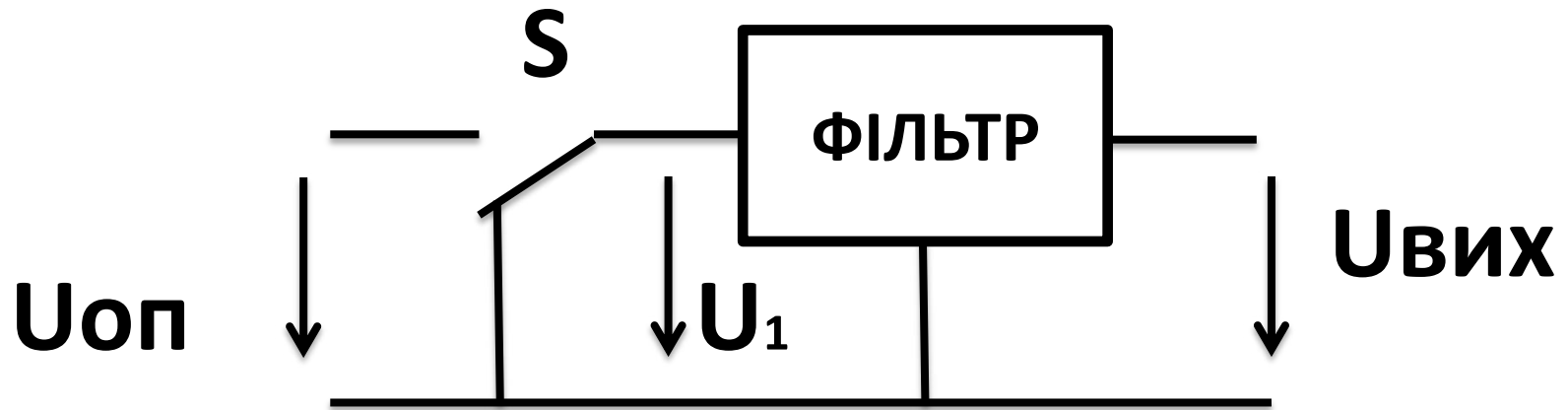

однобічна (ОШІМ) широтно-імпульсна модуляція

Двобічна (ДШІМ) широтно-імпульсна модуляція

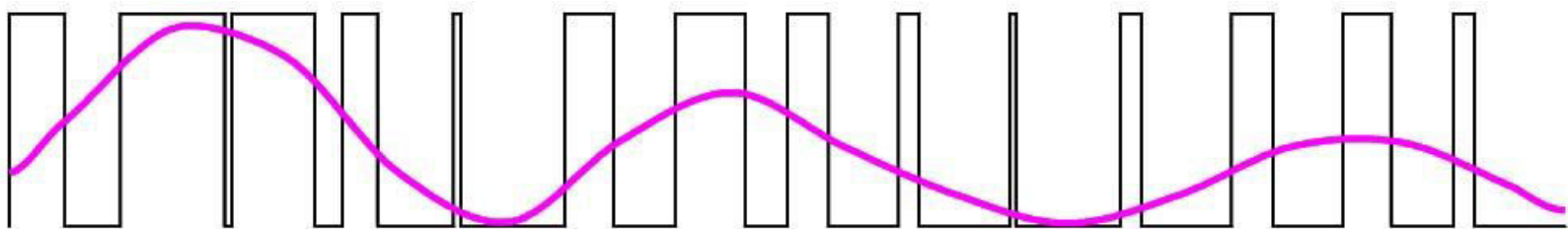
Послідовне АЦП з широтно-імпульсною модуляцією

При ШІМ **тривалість імпульсів несучої частоти** змінюється за законом інформаційного сигналу при незмінних інших параметрах імпульсів

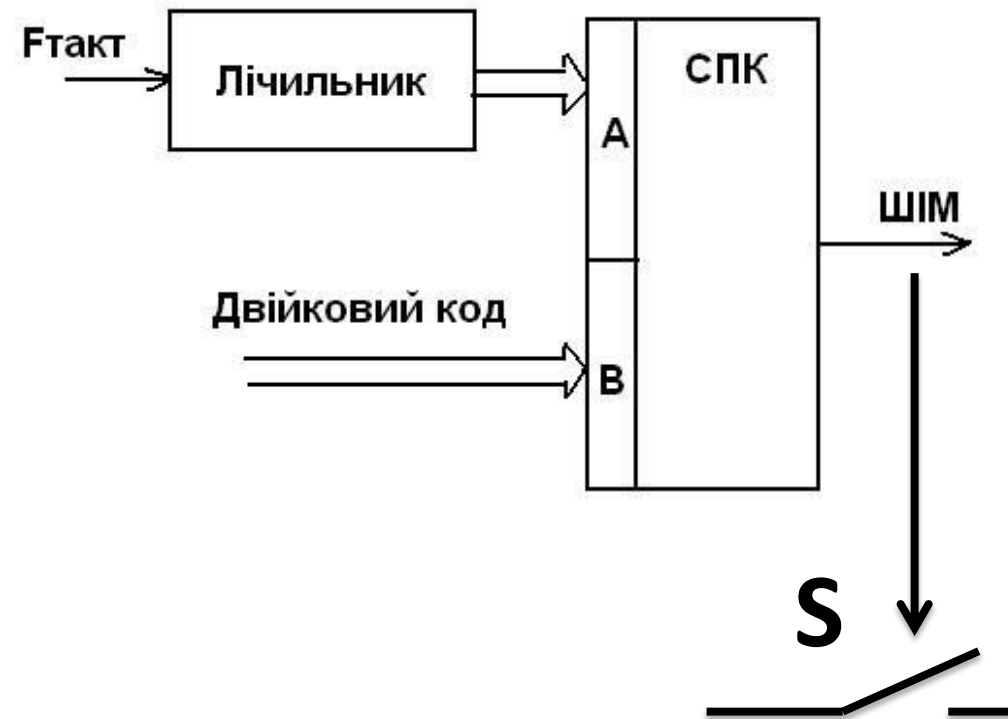
Або навпаки

Аналоговий сигнал формується на основі імпульсів з ШІМ

ШІМ модулятор

Вихід ШІМ-модулятора керує роботою ключа S.

В залежності від коду формується імпульс ШІМ, тривалість $\sim$ значенню цифрового коду.

Код на виході лічильника лінійно зростає з кожним імпульсом тактової частоти $F_{\text{такт}}$. Поки цей код менший за двійковий код, на виході схеми порівняння кодів (СПК) буде сигнал логічної одиниці. Як тільки код лічильника зрівнюється з двійковим кодом, на виході СПК встановлюється логічний нуль. Цей імпульс керує ключем S.

Максимально потрібно 2^N тактів імпульсів синхронізації.

Формуються імпульси відносної тривалості γ

$$\gamma = \tau_i / T = D / 2^N$$

τ – тривалість імпульса

T - час формування вихідної напруги

D – код, що перетворюється в аналогове значення

N – Розрядність перетворення

$$U_{\text{вих}} = \gamma \cdot U_{\text{оп}} = \gamma \cdot D / 2^N$$

Переваги:

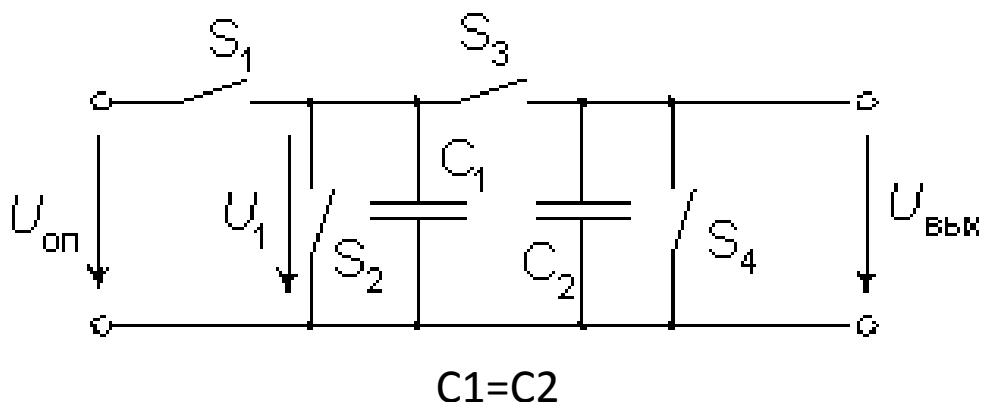
- лінійність перетворення
- мала кількість прецизійних елементів

Недоліки:

- низька швидкодія

Схема перетворює цифровий код в часовий інтервал, який формується за допомогою двійкового лічильника квант за квантом, тому для отримання N -розрядного перетворення необхідні 2^N часових квантів (тактів)

Послідовний ЦАП на конденсаторах, що перемикаються

Вхідне слово – послідовний код
Код подається біт за бітом послідовно
Код подається з молодшого розряду $d0$
Кожен такт перетворення = 2 напів такти

$d0=1$

$d0=0$

C2 розряджається ключем S4 (S4 - ON)

C2 розряджається ключем S4 (S4 - ON)

C1 заряджається ключем S1 (S1 - ON) до $U_{оп}$

C1 розряджається ключем S2 (S2 - ON) до 0

S1, S2, S4 – розімкнуті (OFF)

S3 – замикається (S3 - ON)=>

напруга ділиться між C1 і C2

Доки на конденсаторі C2 зберігається заряд, процедура заряджання конденсатора C1 повинна бути повторна для наступного розряду $d1$ вхідного слова.

Максимальний Код 1111111

№	№	Макс Код	Uоп	U на C1 (після заряду)	U на C2	C1 після поділу	C2 після поділу
1	0	1	10	10	0	5	5
2	1	1	10	10	5	7,5	7,5
3	2	1	10	10	7,5	8,75	8,75
4	3	1	10	10	8,75	9,375	9,375
5	4	1	10	10	9,375	9,6875	9,6875
6	5	1	10	10	9,6875	9,84375	9,84375
7	6	1	10	10	9,84375	9,921875	9,921875
8	7	1	10	10	9,921875	9,9609375	9,9609375

“Мінімальний” Код 0000001

№	№	Мін код	Uоп	U на C1 (після заряд)	U на C2	C1 після поділу	C2 після поділу
1	0	1	10	10	0	5	5
2	1	0	10	0	5	2,5	2,5
3	2	0	10	0	2,5	1,25	1,25
4	3	0	10	0	1,25	0,625	0,625
5	4	0	10	0	0,625	0,3125	0,3125
6	5	0	10	0	0,3125	0,15625	0,15625
7	6	0	10	0	0,15625	0,078125	0,078125
8	7	0	10	0	0,078125	0,0390625	0,0390625

Після такту № 0

$$U_1(0) = U_{\text{вих}}(0) = (d_0/2)U_{\text{оп}}$$

Після такту № 1

$$U_{\text{вих}}(1) = U_1(1) = \frac{(d_1 + d_0/2)U_{\text{оп}}}{2} = \frac{(2d_1 + d_0)U_{\text{оп}}}{4}$$

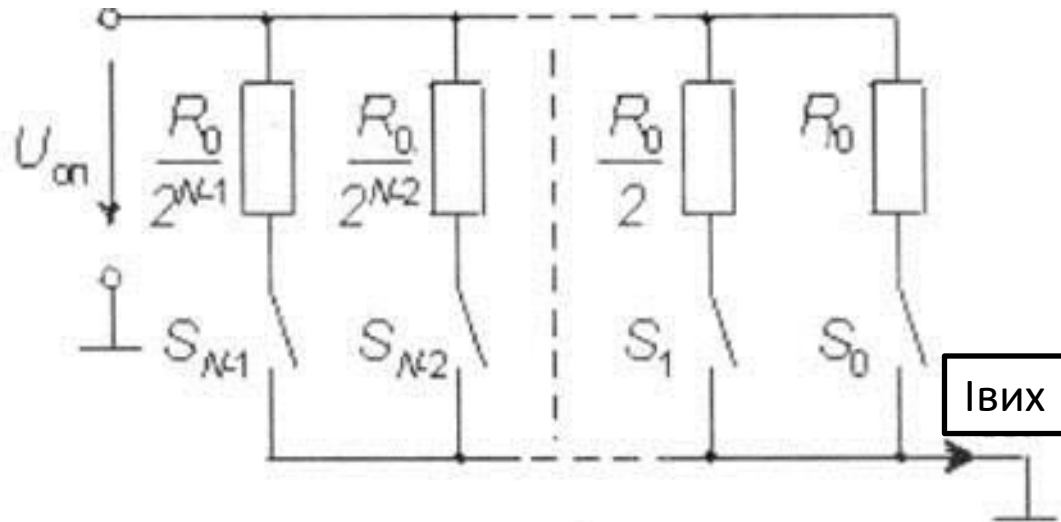
Для N-розрядного ЦАП

$$U_{\text{вих}}(N-1) = U_1(N-1) = \frac{U_{\text{оп}}}{2^N} \sum_{k=0}^{N-1} d_k 2^k = \frac{U_{\text{оп}}}{2^N} D$$

N	k	2 ^k	Макс Код	U _{оп}	2 ^N	U _{оп} /2 ^N =10/2 ⁸ =10/256	U _i	
8	0	1	1	10	256	0,0390625	0,0390625	
8	1	2	1	10	256	0,0390625	0,078125	
8	2	4	1	10	256	0,0390625	0,15625	
8	3	8	1	10	256	0,0390625	0,3125	
8	4	16	1	10	256	0,0390625	0,625	
8	5	32	1	10	256	0,0390625	1,25	
8	6	64	1	10	256	0,0390625	2,5	
8	7	128	1	10	256	0,0390625	5	
							9,9609375	Усумарне

Паралельні ЦАП

ЦАП з сумуванням вагових струмів

$$I_{\text{вих}} = \frac{U_{\text{оп}}}{R_0} \sum_{k=0}^{N-1} d_k 2^k = \frac{U_{\text{оп}}}{R_0} D$$

Розкид опорів не повинен перевищувати $\Delta R / R = 2^{-k}$

4-й розряд 3%

10-й разряд – 0,05%